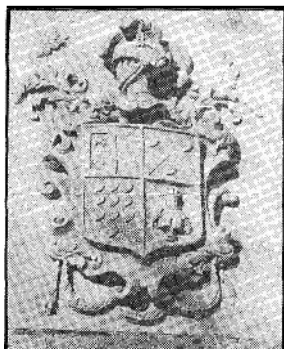

BERRIO-OTXOA

Berrio-Otxoaren asaben armarria

Oraintsu argitaratu dan liburutxo baten —eliz-otoitzetarako argitaratu be—, "Berrio-Otxoako Balendin" ikusi dot idatzita aurreko azalean. Uts aundi samarra!

Ondo egongo litzakean "Berrio-Otxoa" izeneko oiñetxean jaio balitz; orduan, —ko toki-atzizkia onartzekoa izango litzakean. Baiña ez dago iñon "Berrio-Otxoa" izeneko oiñetxerik (gutxiago "Berriotxoa" izenekorik: "Berrio la pequeña o la accesoria" erderaz). Beraz, ezerezetik ezin ezer atara.

Badakigu, jakiña da, jatorria ta oiñetxea esatea zelanbait bardin dana; baiña, alan be, oiñetxeari jatorriak jarri dautso izena, emen eta edonon. Ez da bardin, gaiñera, jatorria eta abizena, jatorri bakarretik bi, iru naiz lau abizen sortu daitezke-ta. Abizen orreik jatorri berak geroago jaso ebazan bi, iru edo lau etxeetatik datoz, etxeen izen "bereizgarrien" bidez ("determinantes" erderaz). Adibidez: Mendraka, Mendrakabeitia, Mendrakagoia, Mendrakagoitia, eta Mendraka-aldekoa: or jatorri bat eta abizena: Mendraka, eta beste laurak / abizenak, jatorri bereko abizenak (ikusi onetzaz "Casas solariegas de Bizkaia" liburuko "Introducción").

Leen esan denez, ez dago "Berrio-Otxoa" izeneko oiñetxerik. Izen biak bananduta, bai: "Berrio", Elorrio-ko Berrio-otzunan, eta "Otxoa", Gipuzkoa-n (Berrio-ra ezkondu zan Joan Otxoa Bergara-ko semea zan). Eta, XVI-XVII mendeetan batzuetan edo naikoa sarritan egiten zanez, aitaturiko Joan orrek, Berrio oiñetxe ta torrera ezkontzean, "Ochoa de Berrio" abizena jarri eutsen bere seme-alabai. Jakiña, Joan —orduan be— "Berrio" oiñetxeko "Otxoa" zan. Andik seigarren gizaldira alkartu zan abizen bien idazkerea: "Berrio-Ochoa" = Berrio-ko Otxoa.

Gure Balendin "Goiko kalea" izeneko etxe baten jaio zan. Beraz, oiñetxearen —ko toki-atzizkia jarri bearrean, jatorriaren —tar atzizkia jarrea da egokiena, jatorri-atzizkia: Aranatarrak, Ganboarrak, Oñaztarak, Ibaratarak, eta abar.

Batzuek ez dabe "tar" ori begi onez ikusten, erderatiko "de" dalako. Orretzaz, emon ebazan ostikada batzuk Azkue-k bere "Morfología Vasca" liburuan, baiña oker, nire ustez: erderazko "de" ori ez da "Condes y Marqueses"-en jatorrikoai bakarrik ezarteko, edozein jatorri adierazoteko baiño. Jatorri ta Bateo-liburuak arakatzea baiño ez dago: oraintsu-oraintsu arte, euskal-abizen guztiak ekarren abizen-aurrean "de" ori, edozein "kale-garbitzaille" izanarren be. Ori ez da ameskeria, ori mendetako oitureak agertzen dau, istoriak egiazten dau. Ez da, ez —euskotarron artean beintzat—, "tituludunen" edo aundiki-abizenen atzizkia, jatorriena baiño. Esana sinistu ezarren be, egintzak sinistu... (antzekoa, oso urrindik izanarren be! Joan 10, 37).

Txarragoa oraindiño, Bilbo-ko dominikar prailleak esan daustan au: euskaltzale "jakintsu" batek —ori diño arek—, "Berrio-Otxoa'tar Balendin" idatzita ikustean, olantxe araztu ei-etsan: "Berrio-Otxoa-ren Balendin". ("Disparate ebidentea!") —*en* atzizkiak jabetasuna adierazoten dau. Baiña aita ez da ezela be semearen *jabe*, mesedez!, arduradun baiño, semea adiñera eldu arte.

Ona emen orain Balendin-en jatorria aitaren aldetik, agiriak agertzen dabenez:

Joan Ochoa de Berrio	Joana de Berrio
Joan Ochoa de Berrio	Catalina de Iturri
Joan Ochoa de Berrio	Josefa de Esteibar
Simón Ochoa de Berrio	Ana de Gasteaburu
Francisco Ochoa de Berrio	Marina de Garaizabal
Francisco Ochoa de Berrio	Josefa de Gastea
José de Berrio-Ochoa	Joana de Gastea
Juan Isidro de Berrio-Ochoa	María Mónica de Arizti
Valentín Faustino de Berrio-Ochoa y Arizti.	

"Berrio" torre-etxeko orman, Belendin-en asaben armarrri au agertzen da: laukia da. Leenengo laukoa, Otxoa ta Berrio; bigarrena, Gastea (Gastea-ren "buru" ori, Gastea jatorriaren etxe baten bereizgarria da); irugarrena, Garaizabal; eta laugarrena, Zenitagoia. Armarrri ori, aitaturiko bigarren Francisco-k landuerazo eban, 1722-garren urtean Elorrio-n jaio eta 1742-garrenean Gastea-tar Josepa-gaz ezkondu zanak.

Elorrio-n, 1988, orrillak 31.

KEREXETA

Berrio-Otxoa bizi izan zaneko etxea